

TOKAJI ILDIKÓ
pedagógiai szakértő
Apertus Közalapítvány NFT Iroda
Budapest

A vegyes oktatási forma alkalmazása új kihívás a középfokú felnőttoktatásban

„Digitális Középiskola – az interneten szervezett iskola, az egyéni tanulási utak lehetősége” – címmel indított kiemelt projektet az Apertus Közalapítvány. Egy féléven már túl vannak az új tanulási modellt bevezető iskolák, ezt mutatjuk be az iskolák – vezetőik és pedagógusok – által elvégzett feladatok szemszögéből.

A TÁMOP 3.2.1. Új tanulási formák és rendszerek – Digitális Középiskola kiemelt projekt célja a vegyes, kontakt órával kiegészített digitális távoktatási forma bevezetése a közoktatásban felnőttek oktatására. Számos érv szól az új oktatási forma országos elterjesztése mellett és az oktatás a korábbi tapasztalatokra építve hatékonyra is tehető.

A projektelőzmények alapján világossá vált, hogy az oktatást és az oktatás szervezését legjobb az iskolák kezében hagyni. Digitális vagy online távoktatási infrastruktúrát felépíteni és a személyi háttérrel kialakítani azonban túl költséges, idő-, szakértelem és munkaigényes ahhoz, hogy egyetlen közoktatási intézmény magára vállalhassa. Az esetleges párhuzamos fejlesztések pedig felesleges anyagi ráfordításokat jelentenének. Ezért lett a kiemelt projekt központi célja a megfelelő háttér megteremtése.

A fejlesztés alapját a Közoktatási törvény 131. – az alternatív kerettantervekre vonatkozó – szakasza teremtette meg, mely szerint a tanár-tanuló kapcsolattartás távközlési eszközök közbeiktatásával is megvalósítható. Ugyanez a szakasz azonban feltételül szabja többek között, hogy az online tanuláshoz egyértelműen kimutathatóan kell lennie.

Az új oktatási forma bevezetése, működtetése és továbbfejlesztése az iskolák feladata. A kiemelt projekt a vegyes oktatás háttérének megteremtéséért és a bevezetés koordinálásáért, támogatásáért felelős, az intézmények egy kapcsolódó pályázattal anyagi támogatást szerezhetnek.

A kiemelt program a következő szolgáltatásokat nyújtotta:

- A „Digitális Középiskola – az interneten szervezett iskola” akkreditált alternatív kerettanterv
- Felkészítés a Digitális Középiskola vezetői (tutori) mentori feladataira akkreditált pedagógus továbbképzés
- Integrált Tanulási és Adminisztrációs Környezet – tananyag- és tanulmánymentés portál
- Akkreditált tankönyvek adaptálásával készült digitális tananyagok
- „Digitális Középiskola lépésről lépésre” kiadvány a vegyes oktatási forma bevezetéséről
- „Digitális Középiskola” elektronikus és nyomtatott hírlevél, valamint rendezvények az aktuális teendőkről, távoktatási tapasztalatokról, legjobb gyakorlatokról stb.
- Személyes tanácsadás

Az iskolák vezetőinek és pedagógusainak számos feladatot kellett megoldaniuk. Át kellett dolgozniuk az alapidokumentumaikat, amelyek közül kiemelt fontosságú a pedagógiai program és azon belül is a helyi tanterv kialakítása. Nem kisebb munka azonban a minőségügyi dokumentumok és a szabályzatok megfelelő átalakítása és kibővítése sem.

Sokak számára újszerű volt az a keretrendszer, amely az oktatási anyagokat kezeli, meg kellett ismerniük az ITAK (Integrált Tanulási és Adminisztrációs Környezet) oktatási portált. Szükség volt továbbképzések elvégzésére is, melynek során meg kellett ismerkedni a vegyes oktatási forma és a tutorálás, az önálló tanulás támogatásának jellemzőivel, eszközeivel, módszereivel.

Ahogy a hagyományos képzésben, a tanároknak ebben a modellben is ki kellett alakítaniuk saját tananyagukat és megtervezniük az oktatást. Adott volt a keret – az oktatási portál –, a tankönyvi alap – akkreditált tankönyvek adaptálásával készült digitális tananyagok – és egy módszertani alap, amivel a továbbképzés során ismerkedhetek meg. A kerettanterv alapján kidolgozott helyi tanterv, az érettségi követelmények és a célcsoport jellemzőinek figyelembe vételével össze kellett állítani:

- o a tananyag feldolgozásának módszerét, ütemezését,
- o a gyakoroltatás és kapcsolattartás módszereit és környezetét az oktatási portálon,
- o a számonkérés módszereit és ütemezését,
- o a vizsgáztatás módszereit, tartalmát, a felkészítés módját,
- o a motiválás, tanulókövetés rendszerét.

Nem utolsó sorban pedig az intézményeknek tanulókat kellett toborozniuk. Ebben ugyan minden iskolának bőséges tapasztalata van már, mégis többlet feladatot jelent ez akkor, ha az új tanulási formával is meg kell ismertetniük a jelentkezőket.

Még felsorolni is sok mindezeket a teendőket, amelyek tulajdonképpen megelőzik magát a tanítást. A konkrét projekt esetében ez csak részben valósult meg, mert a pályázati döntések augusztus közepén váltak nyilvánossá. Így a felkészülés és a kivitelezés – a tanítás-tanulás – párhuzamosan zajlott.

Pedagógusként a legnehezebb feladat annak megértése és elsajátítása volt, hogy ez az oktatási forma eltérő, kibővített tanítási szemléletet követel meg. A tanár nemcsak a tudás átadója, hanem feladatai között megjelennek a hagyományosan mentori tevékenységnek tartott tanulástámogató, mentori teendők is. Egy új, technikai környezetben ki kell használnia azokat az eszközöket, amelyek lehetővé teszik a tanulók egyéni haladásának követését, a kapcsolattartást, a beavatkozást.

Az új feladatok miatt a digitális környezet tanárát már megnevezésében is megkülönbözteti a kerettanterv, tutornak nevezi őket, ezzel is hangsúlyozza az új feladatok fontosságát az oktatási tevékenység során. Miért fontos ez? Mert a cél nem a személyes találkozások számának kiváltása távközlési eszközökkel, hanem a tanulási kudarcok megelőzése új eszközökkel, új lehetőségek kihasználásával.

A fentebb felsorolt tevékenységeket, folyamatokat és eredményeiket természetesen nem lehet lezárni, hanem folyamatosan alakítani és fejleszteni kell, ahogy egyre több ismeret, tapasztalat és gyakorlat áll rendelkezésre. Egy új oktatási forma bevezetése majd megbízható működtetése – függően az újdonság mértékétől – többéves folyamat. A kialakítás időigénye gimnáziumi oktatás esetében legalább egy teljes periódus, ami alatt egy évfolyam érettségit szerez. Azt, hogy a modell bevált és minden tekintetben jól működik, csak három teljes periódus után jelenthetjük majd ki.

Az új tanulási formáról további információ a <http://www.kozpont.apertus.hu> oldalon található.